TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2009. gada 2. jūlijā *

Lieta C-111/08

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Högsta domstolen* (Zviedrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2008. gada 4. martā un kas Tiesā reģistrēts 2008. gada 12. martā, tiesvedībā

SCT Industri AB i likvidation

pret

Alpenblume AB.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs P. Janns [*P. Jann*] (referents), tiesneši A. Ticano [*A. Tizzano*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], E. Levits un Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*],

* Tiesvedības valoda — zviedru.

ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],
sekretāre S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2009. gada 4. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *SCT Industri AB i likvidation* vārdā — F. Līnings [*F. Lüning*], *jur. kand.*,

— *Alpenblume AB* vārdā — L. O. Svensons [*L.-O. Svensson*], *advokat*,

— Vācijas valdības vārdā — M. Lumma [*M. Lumma*] un J. Kempere [*J. Kemper*], pārstāvji,

— Spānijas valdības vārdā — H. Lopess-Medels Baskoness [*J. López-Medel Bascones*], pārstāvis,

— Portugāles valdības vārdā — L. Inezs Fernandišs [*L. Inez Fernandes*] un D. Pirešs [*D. Pires*], pārstāvji,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā — L. Sīboruts [*L. Seeboruth*], pārstāvis, kam palīdz A. Henšovs [*A. Henshaw*], *barrister*,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — A. M. Rušo-Žoē [*A.-M. Rouchaud-Joët*] un P. Dejmeka [*P. Dejmek*], pārstāves,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokātes secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.) 1. panta 2. punkta b) apakšpunkta interpretāciju.

2 Šis lūgums tika iesniegts saistībā ar prāvu starp divām Zviedrijas sabiedrībām *SCT Industri AB* (turpmāk tekstā — "*SCT Industri*") un *Alpenblume AB* (turpmāk tekstā — "*Alpenblume*") par prasību par īpašumtiesību atjaunošanu attiecībā uz *SCT Industri* piederošām kapitāla daļām Austrijas sabiedrībā, kuras tika pārdotas *Alpenblume*; šī prasība tika celta pēc Austrijas tiesas sprieduma, ar kuru atzīts, ka minēto kapitāla daļu pārdošana *Alpenblume* nav spēkā.

Atbilstošās tiesību normas

3 Regulas Nr. 44/2001 preambulas otrajā apsvērumā ir paredzēts:

"Dažas atšķirības to valstu tiesību aktu starpā, kas reglamentē jurisdikciju un spriedumu atzīšanu, kavē pareizu iekšējā tirgus darbību. Būtiski ir noteikumi par tiesību aktu pretrunām civillietās un komerclietās apvienošanai un formalitāšu ātras un vienkāršas spriedumu atzīšanas un izpildes vienkāršošanai dalībvalstīs, kurām ir saistoša šī regula. [Būtu jāpieņem noteikumi, kas ļautu vienādot jurisdikcijas kolīzijas normas civillietās un komerclietās un vienkāršot formalitātes saistībā ar dalībvalstīs, kurām ir saistoša šī regula, pasludināto spriedumu ātru un vienkāršu atzīšanu un izpildi.]"

4 Saskaņā ar minētās regulas preambulas septīto apsvērumu "šīs regulas darbības jomā jāietver galvenie civilie un komerciālie jautājumi, izņemot dažus skaidri noteiktus jautājumus".

5 Šīs pašas regulas preambulas piecpadsmitajā apsvērumā ir paredzēts:

"Saskaņotas tiesas spriešanas interesēs jāsamazina vienlaicīgas tiesvedības iespēja un jānodrošina, ka divās dalībvalstīs netaisa pretrunīgus spriedumus. Jābūt skaidram un iedarbīgam mehānismam, lai izšķirtu *lis pendens* lietas un saistītas darbības un novērstu problēmas, ko izraisa valstu atšķirības attiecībā uz laika noteikšanu, kad lieta tiek uzskatīta par izskatītu [esošu izskatīšanas procesā]. Šajā regulā laiks būtu jānosaka patstāvīgi."

6 Regulas Nr. 44/2001 preambulas deviņpadsmitajā apsvērumā ir noteikts:

"Būtu jānodrošina nepārtrauktība [1968. gada 27. septembra Konvencijas par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.; turpmāk tekstā — "Briseles konvencija")] un šīs regulas starpā, un tālab būtu jānosaka pārejas noteikumi. Šī pati vajadzība attiecas uz Briseles Konvencijas interpretāciju Eiropas Kopienu Tiesā, un 1971. gada protokols[, kas attiecas uz šo Tiesas veicamo interpretāciju, grozītajā un papildinātajā redakcijā (OV 1998, C 27, 28. lpp.),] joprojām būtu jāpiemēro arī lietām, ko izskata tiesā, kad šī regula stājas spēkā."

7 Minētās regulas 1. pantā ir definēta tās darbības joma. Saskaņā ar šā 1. panta 1. punktu Regulu Nr. 44/2001 piemēro visās civillietās un komerclietās un nepiemēro nodokļu, muitas vai administratīvajās lietās.

8 Minētās regulas 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts:

"Šī regula neattiecas uz:

[..]

b) bankrotu, uzņēmējsabiedrību vai citu juridisko personu likvidācijas sakarā dotiem tiesas rīkojumiem, mierizlīgumiem vai tamlīdzīgām procedūrām."

9 Padomes 2000. gada 29. maija Regulas (EK) Nr. 1346/2000 par maksātnespējas procedūrām (OV L 160, 1. lpp.) 25. panta ar virsrakstu "[Citu] nolēmumu atzīšana un izpilde [izpildāmība]" 1. un 2. punktā ir paredzēts:

"1. Nolēmumus, ko sniegusi tiesa, kuras nolēmums par procedūras sākšanu ir atzīts saskaņā ar 16. pantu, un kas attiecas uz maksātnespējas procedūras norisi un izbeigšanu, kā arī šajā tiesā apstiprinātos mierizlīgumus atzīst bez turpmākām formalitātēm. Šādus nolēmumus izpilda saskaņā ar 31. līdz 51. pantu, izņemot 34. panta 2. punktu, Briseles Konvencijā par piekritību [jurisdikciju] un nolēmumu [spriedumu] izpildi civillietās un komerclietās, kurā grozījumi izdarīti ar pievienošanās konvencijām šai konvencijai.

Pirmo apakšpunktu [daļu] piemēro arī nolēmumiem, kas izriet tieši no maksātnespējas procedūrām un kas ir cieši saistīti ar tām, pat ja tos sniegusi cita tiesa.

Pirmo apakšpunktu [daļu] piemēro arī nolēmumiem attiecībā uz nodrošināšanas pasākumiem, kas veikti pēc pieprasījuma sākt maksātnespējas procedūru.

2. Citu nolēmumu atzīšanu un izpildi, kas nav minēti 1. punktā, regulē 1. punktā minētā konvencija ar nosacījumu, ka šī konvencija ir piemērojama."

10 Saskaņā ar Regulas Nr. 1346/2000 43. pantu "šīs regulas noteikumus piemēro tikai maksātnespējas procedūrām, kas sāktas pēc tās stāšanās spēkā. Darbības, ko parādnieks veicis pirms šīs regulas stāšanās spēkā, turpina regulēt tiesību akti, ko tām piemēroja to veikšanas laikā".

Pamata prāva un prejudiciālais jautājums

11 1993. gadā *Malmö tingsrätt* [Malmes apgabaltiesā] tika uzsākts maksātnespējas process pret *SCT Industri*. Par likvidatoru tika iecelta viena persona. Šā procesa gaitā likvidators *SCT Industri* piederošās daļas, t.i., 47 % Austrijas sabiedrības *SCT Hotelbetrieb GmbH*, kuras tiesības pārņēmusi *Scaniahof Ferienwohnungen GmbH* (turpmāk tekstā — "*Scaniahof*"), kapitālā pārdeva *Alpenblume* par SEK 2. Šī pēdējā sabiedrība tika reģistrēta Austrijā kā minēto kapitāla daļu īpašniece.

12 1997. gadā maksātnespējas process tika pabeigts bez pārpalikumiem. 2002. gada 19. martā *Malmö tingsrätt* nolēma, ka *SCT Industri* ir likvidējama.

13 *SCT Industri* ierosinātajā procesā Austrijas tiesa nosprieda, ka Zviedrijā ieceltajam likvidatoram nebija tiesību atsavināt Austrijā esošos aktīvus un ka tāpēc darījums, ar kuru *Alpenblume* iegādājusies kapitāla daļas, nav spēkā. Līdz ar to minētā tiesa uzlika *Scaniahof* pienākumu reģistrēt *SCT Industri* kā kapitāla daļu, kas pārskaitītas no konkursa masas, īpašnieci. *Alpenblume* iestājās lietā (kā "Nebenintervenientin") Austrijas tiesvedībā. 2004. gada 17. maijā *Oberster Gerichtshof* [Augstākā tiesa] (Austrija) noraidīja personas, kas iestājusies lietā, prasību ("außerordentliche Revision").

14 2004. gada 24. augustā *Alpenblume* Zviedrijas tiesā ierosināja tiesvedību pret *SCT Industri* par īpašuma tiesību atjaunošanu uz šīm pašām kapitāla daļām, lūdzot uzlikt *SCT Industri* pienākumu veikt nepieciešamās darbības, lai *Alpenblume* tiktu reģistrēta par minēto daļu likumīgu īpašnieku, neizpildes gadījumā nosakot kavējuma naudu. Ar 2005. gada 17. marta lēmumu *Malmö tingsrätt* pēc tam, kad prasītāja pamata prāvā bija iesniegusi iebildumus, nolēma, ka nav šķēršļu šā lūguma izskatīšanai.

15 *SCT Industri* apstrīdēja šo lēmumu, lūdzot noraidīt lūgumu. *Alpenblume* prasīja, lai lēmumu atstāj negrozītu. Ar 2005. gada 26. jūlija lēmumu *Hovrätten för Skåne och Blekinge* [Skanijas un Blekingas apelācijas tiesa] noraidīja apelācijas sūdzību.

16 Izskatot *SCT Industri* sūdzību, *Högsta domstolen* [Augstākā tiesa] ar 2008. gada 4. marta rīkojumu nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai [Regulas Nr. 44/2001] 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzētais izņēmums par bankrotu, mierizlīgumiem un citām tamlīdzīgām procedūrām ir jāinterpretē tādējādi, ka tas piemērojams vienas dalībvalsts (A) tiesas nolēmumam par sabiedrības, kuras juridiskā adrese ir A dalībvalstī, daļu īpašuma tiesību reģistrēšanu, ja īpašuma tiesības nodod citā dalībvalstī (B) esošas sabiedrības likvidators, ja tiesa pamatoja savu lēmumu ar to, ka A dalībvalsts, neesot līgumam starp valstīm par maksātnespējas procedūru savstarpēju atzīšanu, neatzīst likvidatora pilnvaras atsavināt īpašumu A dalībvalstī?"

Par prejudiciālo jautājumu

17 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā par tāda tiesas nolēmuma atzīšanu starp dalībvalstīm, kas pieņemts civillietā, kura ir saistīta ar citā dalībvalstī sākto maksātnespējas procedūru. Precīzāk, šis jautājums ir par to, vai uz spriedumu, ar kuru kādas citas dalībvalsts tiesa atzina par spēkā neesošu kapitāla daļu atsavināšanu, kas notikusi maksātnespējas procesa ietvaros, pamatojoties uz to, ka likvidatoram, kas atsavināja šīs kapitāla daļas, nebija tiesību rīkoties ar aktīviem, kas atrodas šajā dalībvalstī, attiecas Regulas Nr. 44/2001 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzētais izņēmums, kas piemērojams bankrotiem, mierizlīgumiem vai citām tamlīdzīgām procedūrām.

18 Vispirms ir jānorāda, ka Regula Nr. 1346/2000 nav piemērojama pamata prāvā aplūkojamajā procesā, jo tas tika sākts pirms minētās regulas stāšanās spēkā.

19 Līdz ar to ir tikai jānosaka, vai uz tādu lēmumu, kādu pieņēmusi Austrijas tiesa pamata prāvā, attiecas Regula Nr. 44/2001 un tādējādi tā ir jāievēro iesniedzējtiesai.

20 Šajā sakarā vispirms ir jāatgādina, ka it īpaši bankrota procedūras un citas līdzīgas procedūras ir izslēgtas no Briseles konvencijas piemērošanas jomas gan attiecīgo jautājumu specifiskuma dēļ, kas prasa īpašus noteikumus, gan būtisku atšķirību dēļ starp līgumslēdzēju valstu tiesību aktiem (šajā sakarā skat. 1979. gada 22. februāra spriedumu lietā 133/78 *Gourdain*, *Recueil*, 733. lpp., 3. punkts, un Ženāra [*Jenard*] ziņojumu attiecībā uz Briseles konvenciju (OV 1979, C 59, 1. lpp.)).

21 Piemēram, Tiesa savā judikatūrā par Briseles konvenciju ir atzinusi, ka prasība ir saistīta ar bankrota procedūru, ja tā izriet tieši no bankrota un ir cieši saistīta ar aktīvu realizāciju procesu vai noregulējumu tiesas ceļā (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Gourdain*, 4. punkts). Tātad prasība ar šādām iezīmēm neietilpst šīs konvencijas piemērošanas jomā.

22 Tāpat no judikatūras izriet, ka, tā kā Regula Nr. 44/2001 attiecībās starp dalībvalstīm, izņemot Dānijas Republiku, tagad aizstāj Briseles konvenciju, Tiesas veiktā šīs konvencijas interpretācija ir derīga arī attiecībā uz minēto regulu tiktāl, ciktāl tās normas var uzskatīt par vienlīdzīgām Briseles konvencijas normām (skat. cita starpā 2009. gada 14. maija spriedumu lietā C-180/06 *Ilsinger*, Krājums, I-3961. lpp., 41. punkts).

23 Sistēmā, kas izveidota ar minēto regulu, tās 1. panta 2. punkta b) apakšpunkts ieņem tādu pašu vietu un pilda tādu pašu funkciju kā Briseles konvencijas 1. panta otrās daļas 2. punkts. Turklāt šo divu normu formulējums ir vienāds.

24 Ņemot vērā šādu Briseles konvencijas normas un Regulas Nr. 44/2001 normas līdzvērtību, saskaņā ar minētās regulas preambulas deviņpadsmito apsvērumu ir jānodrošina abu šo dokumentu interpretācijas turpinātība, kas ir arī līdzeklis, lai nodrošinātu tiesiskās drošības principa ievērošanu, kas ir viens no to pamatiem (iepriekš minētais spriedums lietā *Ilsinger*, 58. punkts).

25 Ņemot vērā iepriekš minēto, tātad izšķirošs faktors, lai noteiktu, vai ir piemērojams Regulas Nr. 44/2001 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzētais izņēmums, ir tas, cik cieša ir saistība starp tādu tiesvedību kā pamata prāvā un maksātnespējas procesu iepriekš minētās judikatūras lietā *Gourdain* izpratnē.

26 Ir jākonstatē, ka pamata prāvā šī saistība ir īpaši cieša.

27 Pirmkārt, no lēmuma par prejudiciālā jautājuma uzdošanu izriet, ka pamata prāva attiecas tikai uz īpašumtiesībām uz kapitāla daļām, ko maksātnespējas procesa ietvaros atsavinājis likvidators, pamatojoties uz tādām normām kā tās, kas paredzētas 1987. gada Zviedrijas likumā par maksātnespējas procedūrām (*Konkurslagen*) Nr. 672 (*SFS* 1987, Nr. 672), atkāpjoties no vispārējām civiltiesību — tostarp īpašuma tiesību — normām. It īpaši šādās normās ir paredzēts, ka maksātnespējas gadījumā parādnieks zaudē tiesības brīvi rīkoties ar saviem aktīviem un ka likvidatoram ir jāpārvalda aktīvi, kas ietilpst konkursa masā, kreditoru labā, tostarp veicot nepieciešamus atsavināšanas darījumus.

28 Citiem vārdiem sakot, attiecīgā atsavināšana pamata prāvā un prasība par īpašuma tiesību atjaunošanu, kas celta minētā darījuma sakarā, ir tiešas un neatdalāmas sekas, kas izriet no tā, ka likvidators, t.i., tiesību subjekts, kas sāk darboties tikai pēc maksātnespējas procesa sākšanas, ir izmantojis pilnvaras, kas tam piešķirtas īpaši saskaņā ar valsts tiesību normām, kuras reglamentē šo procedūras veidu.

29 Turklāt tas cita starpā ir atspoguļots faktā, ka pamata lietā — kā tas izriet no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem — maksātnespējas procesā iesaistītā uzņēmuma aktīvi ir pieauguši likvidatora veiktās attiecīgo kapitāla daļu pārdošanas rezultātā.

30 Otrkārt, ir skaidrs, ka pamatojums, ar ko Austrijas tiesa lēmumā, kura atzīšanu lūdz iesniedzējtiesā, pasludināja pamata lietā aplūkojamo kapitāla daļu atsavināšanu par spēkā neesošu, attiecas precīzi un vienīgi uz minētā likvidatora pilnvaru apjomu bankrota procedūras ietvaros un it īpaši uz iespēju likvidatoram rīkoties ar Austrijā esošiem aktīviem. Tātad šā lēmuma saturs un darbības joma ir cieši saistīti ar bankrota procedūras norisi. Turklāt šo saistību nevājina apstāklis, ka pamata lietā minētā procedūra ir bijusi noslēgta brīdī, kad Austrijas tiesās tika celta prasība par īpašuma tiesību atjaunošanu.

31 Šajos apstākļos ir jāuzskata, ka tāda prasība kā pamata lietā izriet tieši no maksātnespējas procedūras un ir cieši saistīta ar to un ka līdz ar to tā neietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā.

32 Ņemot vērā īpašo juridisko situāciju pamata lietā un ciešo saistību starp iesniedzējtiesā izskatāmo lietu un maksātnespējas procesu, Regulas Nr. 44/2001 preambulas otrajā, septītajā un piecpadsmitajā apsvērumā minētie principi neietekmē šo vērtējumu.

33 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 44/2001 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzētais izņēmums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams A dalībvalsts tiesas nolēmumam par sabiedrības, kuras juridiskā adrese ir A dalībvalstī, kapitāla daļu īpašuma tiesību reģistrēšanu, saskaņā ar kuru minēto kapitāla daļu atsavināšana ir uzskatāma par spēkā neesošu, pamatojoties uz to, ka A dalībvalsts tiesa neatzīst B dalībvalsts likvidatora pilnvaras B dalībvalstī veiktās un noslēgtās bankrota procedūras ietvaros.

Par tiesāšanās izdevumiem

34 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzētais izņēmums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams A dalībvalsts tiesas nolēmumam par sabiedrības, kuras juridiskā adrese ir A dalībvalstī, kapitāla daļu īpašuma tiesību reģistrēšanu, saskaņā ar kuru minēto kapitāla daļu atsavināšana ir uzskatāma par spēkā neesošu, pamatojoties

uz to, ka A dalībvalsts tiesa neatzīst B dalībvalsts likvidatora pilnvaras B dalībvalstī veiktās un noslēgtās bankrota procedūras ietvaros.

[Paraksti]